

ביטחון ודמוקרטיה

הדף הזה מסכם את כל הנושא במילים פשוטות. קוראים לאט, חלק אחר חלק. אחרי כל חלק עוצרים ומספרים לעצמכם מה למדנו.

הנושא במבט כולל

- 1 ביטחון ודמוקרטיה** — קיימים אמצעים להגבלת שלטון תנאים לקיום בחירות דמוקרטיות, הפרדת רשויות, מנגנוני פיקוח וביקורת וחוקה 2 טענה אני בעד הקלת התנאים לקבלת רישיון לשאת נשק 3 מושג המנוגד לעמדותי הזכות לחיים ביטחון ושלמות הגוף
- 2 ביטחון ודמוקרטיה - המשך** — מעצר מנהלי מעצר מניעתי מידי ללא הליך פלילי רגיל כנגד אדם גם בלי שהוא מואשם בביצוע עבירה כלשהי. מסמכותו של שר הביטחון להורות על מעצר מסוג זה. מטרתו למנוע פגיעה בביטחון הציבור או המדינה. זהו הליך משפטי הנתון לביקורת רבה בשל הפגיעה הקשה בזכויות ולכן חלות עליו הגבלות רבות 2 המתח בין ביטחון לדמוקרטיה מדינת ישראל פועלת במציאות ביטחונית מאתגרת הדורשת כלים מיוחדים. כלים ביטחוניים (מעצרים מנהליים, צנזורה, פגיעה בחירות התנועה) עלולים לפגוע בזכויות ובחירויות. האתגר: לשמור על ביטחון המדינה מבלי לפגוע בעקרונות הדמוקרטיים יתר על המידה.
- 3 ביטחון ודמוקרטיה - המשך** — מנגנוני איזון ביקורת שיפוטית על פעולות ביטחוניות: בג"ץ דן בעתירות גם בנושאי ביטחון. מידתיות: פגיעה בזכויות רק במידה הדרושה למטרה הביטחונית. פיקוח פרלמנטרי וציבורי על גופי הביטחון. 2 כלי הביטחון במדינה דמוקרטית צבא וגופי ביטחון הכפופים לדרג המדיני: עקרון כפיפות הצבא לשלטון הנבחר. חקיקת חירום: תקנות שעת חירום המאפשרות פעולות חריגות בעת מצוקה. ביקורת: בג"ץ, מבקר המדינה, ועדות חקירה.
- 4 ביטחון ודמוקרטיה - המשך** — דילמות מרכזיות מעצר מנהלי: מעצר ללא משפט מול זכות האדם לחירות ולהליך הוגן. צנזורה צבאית: ביטחון מול חירות הביטוי והעיתונות. פעולות ביטחוניות בשטחים: ביטחון מול זכויות האוכלוסייה האזרחית. 2 מלחמות ישראל והשפעתן על הדמוקרטיה מלחמות ומבצעים גרמו להפעלת כלים ביטחוניים חריגים. מצב החירום התמידי בישראל מאז 1948 מאפשר שימוש בתקנות חירום. בג"ץ פסל פעולות ביטחוניות כשהפגיעה בזכויות אזרח הייתה מופרזת.
- 5 ביטחון ודמוקרטיה - המשך** — שמירה על הדמוקרטיה בעת חירום גם בעת חירום: עקרון המידתיות מחייב פגיעה מינימלית בזכויות. הכנסת מפקחת על הארכת מצב החירום. חירויות בסיסיות לא ניתנות לביטול גם במלחמה. 2 מושגי מפתח לחזרה קיימים אמצעים להגבלת שלטון טענה מושג המנוגד לעמדותי מעצר מנהלי

מה שואלים בבגרות על הנושא הזה?

- ביסוס הטענה בציטוט או התייחסות ישירה לקטע
- נימוק עמדה באמצעות מושגים מקצועיים
- הבאת דוגמאות מתאימות מהחומר שלמדתם
- קיימים אמצעים להגבלת שלטון

- מושג המנוגד לעמדתי
- המתח בין ביטחון לדמוקרטיה

טעויות נפוצות — תזכורת אחרונה:

- מציינים את המושג בלי להציג אותו - ציון בלבד לא מספיק.
- שוכחים לקשר את ההסבר לקטע עצמו - חובה ציטוט או התייחסות ישירה לקטע.
- כותבים תשובה כללית בלי המושגים המקצועיים מהמחווין.

מבוסס על חומרי עמוד הנושא באתר ועל מוקדי הלימוד של משרד החינוך (תכנית אשנב). חומר לתרגול ולחזרה עצמית.